

29.10.2009

Dnro 4201/2/08

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Jussi Pajuoja

Esittelijä: Esittelijäneuvos Raino Marttunen

KANTELUASIAKIRJOJEN KATOAMINEN

1

Tutkittavaksi otettu asia

Merenkululaitosta pyydettiin 4.9.2006 päivätyllä kirjeellä antamaan 16.10.2006 mennessä selvitys oikeusasiamiehelle osoitetun kantelun johdosta. Pyydettyä selvitystä ei määräaikaan mennessä saapunut. Asiaa myöhemmin selvittäessä kävi ilmi, että kirje oli saapunut 6.9.2006 Merenkululaitoksen kirjaamoon, missä selvityspyynnön sisältänyt kirje oli avattu ja toimitettu edelleen toimitusjohtajalle. Tämän jälkeen kirje oli kuitenkin kadonnut. Saatujen tietojen mukaan asiakirjoja ei ollut etsinnöistä huolimatta myöhemminkään löytynyt. Ratkaistessaan 28.11.2008 kanteluasian apulaisoikeusasiamies Jukka Lindstedt ilmoitti selvittävänsä erikseen läheteasiakirjojen katoamisolosuhteet.

2

Selvityksen hankkimisvaiheet

Merenkululaitosta pyydettiin 22.12.2008 päivätyllä kirjeellä selvittämään apulaisoikeusasiamiehelle kanteluasiakirjojen hävittämisasiaa sekä sitä, miten asiakirjojen käsittely Merenkululaitoksessa oli järjestetty, jotta vastaavanlaisilta häviämisiltä voitaisiin jatkossa välttyä.

Tälläkään kerralla pyydettyä selvitystä ei toimitettu asetettuun määräaikaan 16.2.2009 mennessä. Oikeusasiamiehen kanslian tarkastaja Kari Huttunen tiedusteli asiaa 17.3.2009 Merenkululaitoksen johtavalta lakimieheltä Hannu Makkoselta, joka ilmoitti samana päivänä, että asia oli hänen valmisteltavanaan. Makkosen mukaan selvitys oli tarkoitus toimittaa samalla viikolla.

Kun selvitystä ei tämän jälkeenkään toimitettu, tiedusteli tarkastaja Huttunen asiaa uudelleen puhelimitse 28.4.2009 Makkoselta. Tämä ilmoitti valmistelevänsä asian ensi tilassa ja toimittavansa selvityksen mahdollisimman nopeasti.

Pyydetty selvitys toimitettiin 7.5.2009 sähköpostitse, ja se saapui tänne 13.5.2009 myös postitse.

3

Selvityksen sisältö

Makkosen allekirjoittamassa selvityksessä on selostettu aiemman kanteluasian asiakirjojen etsintöjä. Asiaa on selvityksen mukaan tiedusteltu kaikista mahdollisista yksiköistä, joilla olisi voinut olla tekemistä asian kanssa, mutta sitä ei löytynyt. Asiakirjojen katoamisesta ei ole saatu mitään uutta tietoa, josta olisi voitu päätellä missä ja miten asiakirjat olivat kadonneet.

Selvityksen mukaan marraskuun puolivälissä 2006 pääjohtaja oli saanut uuden sihteerin. Siinä yhteydessä muutettiin asiakirjojen käsittelykäytäntöä siten, että pääjohtajan sihteeri otti tärkeimmistä asiakirjoista kopiot niille henkilöille, joiden toimenpiteitä asiakirja edellytti. Alkuperäiseen pääjohtajalle toimitettuun asiakirjaan on merkitty kenelle kopioita on toimitettu ja alkuperäinen asiakirja palautetaan kirjaamoon säilytettäväksi.

Tämä uusi käytäntö auttaa jälkepäin selvittämään asiakirjojen liitteitä Merenkululaitoksessa ja estää alkuperäisen asiakirjan katoamisen sillä tavoin kuin nyt kysymyksessä olevassa tapauksessa. Liikenneministeriön toimialalla olevan uudistushankkeen yhteydessä tullaan yhdistämään virastoja, jolloin eri virastoissa noudatettavia asiakirjakäytäntöjä voidaan edelleen kehittää parhaista käytännöistä saatujen kokemusten perusteella.

Makkosen selvityksessä ei ole erikseen kommentoitu selvityksen antamisen viivästymistä.

4

Kannanotto

Perustuslain 21 §:n mukaan asiat on käsiteltävä toimivaltaisessa viranomaisessa ilman aiheutonta viivästystä. Valtion virkamieslain 14 §:n 1 momentin mukaan virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä. Laillisuusvalvojan pyytämän selvityksen antaminen on virkatehtävä, jota koskevat virkamiehen yleiset virkavelvollisuudet.

Asianmukaisen käsittelyn vaatimukseen sisältyy yleinen huolellisuusvelvollisuus. Perustavaa laatua olevana huolellisuusvaatimuksena voidaan pitää, etteivät asiakirjat viranomaisessa katoa. Asiakirjojen käsittely tulee pystyä järjestämään siten, ettei asiakirjoja pääse häviämään. Merenkululaitoksen selvityksen mukaan asiakirjojen käsittelytapaa on nyttemmin muutettu, jottei alkuperäisiä asiakirjoja enää katoaisi.

Hyvä hallintotapa edellyttää siis myös käsittelyä ilman aiheutonta viivytystä. Kohtuullisena pidettävän käsittelyajan pituus vaihtelee asian laadun mukaan. Asianmukaisen käsittelyn vaatimukseen kuuluu, että laillisuusvalvojan edellyttämät virkatoimet hoidetaan viivytyksettä ja määräajassa. Selvityspyynnön kohteena ollut asia on ollut suhteellisen yksinkertainen eikä annettu määräaikakaan ole ollut kohtuuttoman lyhyt. Määräajan päätyttyäkään ei lisäaikamäärää ole erikseen pyydetty, minkä johdosta asiaa on jouduttu tiedustelemaan täältä vielä kahden kertaan. Tällöinkään selvitystä ei ole ensimmäisellä kerralla toimitettu ilmoitetussaudessa määräajassa. Lopulta toimitetussa selvityksessä ei ole kerrottu mitään syytä asian käsittelyn viivästymiselle.

4

Toimenpiteet

Saatan Merenkululaitoksen tietoon edellä esittämäni käsityksen velvollisuudesta järjestää asiakirjojen käsittely viranomaisessa riittävän huolellisesti. Lisäksi saatan Merenkululaitoksen ja johtavan lakimiehen Hannu Makkosen tietoon esittämäni käsityksen siitä, että virkatehtävien asianmukaisen käsittelyn vaatimus edellyttää myös laillisuusvalvojan edellyttämien virkatoimien hoitamista viivytyksettä.

Muihin laillisuusvalvojan toimenpiteisiin ei asia ole antanut aihetta.